

Yhdistymisessä uudistumisen mahdollisuudet

Korkeakoulukirjastojen yhdistyminen on edennyt 1990-luvun alueellisesta verkostoitumisesta 2000-luvulta alkaen tiiviimpään hallinnolliseen ja fyysiseen kirjastojen yhdistymiseen. Kuluvan vuoden aikana toimintansa aloittaa useampi toimintansa yhdistynyt korkeakoulukirjasto. Tässä numerossa kuulemme yhdistymisen kokemuksia Vaasan Tritoniasta, Itä-Suomen yliopiston kirjastosta sekä pääkaupunkiseudun Aalto-yliopiston kirjastosta.

Suunnittelua ja valmistautumista organisaatioiden hallinnolliseen yhdistymiseen on kaikissa kirjastoissa tehty useita vuosia. Käsiteltävät kysymyksetkään eivät ole olleet helpoimmasta päästä – uusiksi on mennyt hallinnon ja organisaation lisäksi myös kirjastojen toiminta ja muutokset ovat voineet vaikuttaa myös tilojen yhdistämiseen.

Hallintomallien, organisaation ja pelisääntöjen läpikäynti on vienyt merkittävän ajan muutoksista. Kirjastojen toiminnan lähtökohdat on myös jouduttu muutoksessa pohtimaan uudelleen perinpohjaisesti.

Ongelmia ja kipukohtia on tullut vastaan monella alueella – yhdistymisen jälkeen on esimerkiksi vaikea järjestää toimintaa, joka ei koske kaikkia yhteistyön osapuolia. Oman ongelmakenttensä siirtymävaiheessa on muodostanut sähköisten palvelujen yhdistäminen, joiden ratkaisemiseen on liittynyt mutkallisia sopimuksellisia ja teknisiä kysymyksiä.

Yhdistymisten hyöty on näyttänyt olevan moninaista. Parhaimmillaan uusien visioiden ja tavoitteiden luotaaminen ja toiminnan prosessien läpikäynti on luonut hyvän pohjan monille tervetulleille uudistuksille. Suunnittelutyön hedelmät näkyvät esimerkiksi uudelleen määriteltyinä kirjaston tavoitteina, palveluina ja palvelujen tarkemmin harkittuna kohdentamisena eri asiakasryhmille. Asiakaita voidaan palvella laajemmin ja heidän käyttöönsä saattavat tulla esimerkiksi laajemmat elektroniset tietoaaineistot. Lisäksi hankkeet ovat avanneet mahdollisuuden katsoa muutoksia yhdessä kirjaston ulkopuolisten edustajien kanssa ja syventää yhteistyötä kehysorganisaation kanssa.

Muutokset ovat tuoneet tullessaan myös uudenlaisia mahdollisuuksia henkilökunnalle. Työntekijöille hankkeet ovat tarjonneet tilaisuuksia virkistävään ajatustenvaihtoon kumppanikirjastojen kanssa ja paikoin avanneet myös uusia mahdollisuuksia esimerkiksi työnsiirtoon eri yksiköissä.

Kuten Ari Muhonen ja Jaana Marvia toteavat Aalto -yliopiston kirjaston yhdistämistä käsittelevässä kirjoituksessaan, muutos ei ole jäänyt vain yksikköjen yhdistämiseen, vaan samalla on katsottu uuteen, jota ei vielä ole näkyvissä. Sen myötä on voitu esimerkiksi kehittää uusia palveluja, jotka eivät ole aiemmin kuuluneet kirjaston perinteiseen rooliin. Kirjastojen asema saattaa yhdistymiseen liittyvän uudistumisen jälkeen ollakin vankemmalla pohjalla.

Päivikki Karhula